No. 898 Zaterdag 16 Maart 1901. 18de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

PATER A. DE BRUIJN. ✠

In den namiddag van den 11den Maart omstreeks twee uur overleed in het St. Elizabeths-gasthuis te Curaçao de Zeer Eerwaarde Pater ALPHONSUS DE BRUIJN, Pastoor der H. Petrus-parochie te Westpunt, in den ouderdom van ruim zeven en dertig jaren.

Wat harde en droeve waarheid ligt er in dit korte en toch zoo veel zeggend doodsbericht!

De dood is gekomen, onverbiddelijk en streng.

Als behagen scheppende in wreedheid heeft hij de ijskoude hand, wier aanraking steeds noodlottig is, gelegd op het jeugdige leven van een priester, die weldoende rondging onder zijn volk en stichtte door zijn smetteloozen levenswandel; meedoogenloos heeft hij geen deernis gehad, noch met de verlatenheid van die aan de waakzame zorgen van dien priester waren toevertrouwd, noch met de droefheid eener achtbare priesterschaar, noch met het onuitsprekelijk leed eener teedere moeder, die reeds met blij en ongeduldig verlangen uitzag naar het nabijzijnd oogenblik, dat haar innig geliefde zoon uit het [illegible] wederkeeren zou.

De dood is gekomen.

Met zorgvuldige behoedzaamheid heeft hij zich zijn slachtoffer uitgekozen. Niet den man uit de heffe des volks, niet den met rijkdommen en tijdelijke macht bedeelde, maar hij koos den man wiens lippen de wijsheid bewaren en op wiens tong de wet rust; hij koos den met geestelijke macht bekleede, den gezant Gods, den priester des Heeren.

De dood is gekomen.

Hij had kunnen eischen het leven, dat zich nog niet opende en derhalve nog geen licht, nog geen warmte rondom zich had verspreid; hij had kunnen eischen het leven, waarvan de glans was uitgedoofd en de schoonheid verwelkt, doch neen, hij vorderde bij voorkeur en roofde met opzet een leven in volle rijpheid en volle kracht, opdat daardoor des te meer zou uitschijnen zijn onweerstaanbare macht.

Ziedaar het werk des doods bij het afsterven van den Zeer Eerwaarden Pater DE BRUIJN. De verwoesting van een jeugdig, kostbaar priesterleven, dat velen dierbaar was.

HENRICUS REINERUS WIJNAND DE BRUIJN werd den 18den October 1863 geboren te Ravenstein. Het eerste onderwijs ontving hij bij de Eerwaarde Broeders der Onbevlekte Ontvangenis in het instituut St. Louis te Roermond, van waar hij tot het bestudeeren der humaniora in het najaar van 1878 naar het Klein-Seminarie te St. Michaels-Gestel vertrok. In September van 1880 bevond hij zich te Nijmegen, waar hij studeerde aan het St. Dominicus-College der Eerwaarde Paters Dominicanen, totdat hij den 14den September 1883 zijn intrede deed in het klooster der Dominicanen te Huisen, waar hij onder den naam van Frater ALPHONSUS den 23sten September van het volgend jaar zijne plechtige geloften deed en de hoogere studiën begon. Van Juli 1886 tot Augustus 1888 verbleef hij tot voortzetting zijner studiën in het St. Dominicus-klooster te Nijmegen. Daarna in het Huisensche klooster teruggekeerd, begon hij zijne theologische studiën, die hij in het najaar van 1891 eindigde.

Onderwijl had te Huisen de Eerwaarde Frater ALPHONSUS op St. Jozefsdag van 1888 de mindere Orden en de H. Wijding van het Subdiaconaat ontvangen uit de handen van Z. D. H. Mgr. H. A. M. JOOSTEN, Apostolisch Vicaris van Curaçao, die toen in Holland vertoefde; de H. Wijding van het Diaconaat den 15den Augustus 1889 te Utrecht uit de handen van Z. D. H. Mgr. P. M. SNICKERS, Aartsbisschop van Utrecht, en den 10den Augustus 1890 diende hem te Nijmegen Z. D. H. Mgr. F. H. HAMER, Apostolisch Vicaris van Zuid-Oost Mongolië, die het vorige jaar in China als martelaar voor het H. Geloof stierf, de H. Priesterwijding toe.

In November van 1891, na het voleindigen zijner theologische studiën, werd de Eerwaarde Pater ALPHONSUS DE BRUIJN door zijne Oversten gezonden naar het klooster der H. Familie te Langenboom bij Grave, waar hij onder de landelijke bevolking van den omtrek zijn eersten priesterlijken arbeid begon. Lang verbleef hij niet te Langenboom, want reeds in het voorjaar van het volgend jaar vinden wij hem in het St. Andreas-klooster der aartsbisschoppelijke stad Utrecht, waar hij spoedig door zijn eenvoudig, goedig karakter en priesterlijken ijver de harten won van allen, die met hem door zijne bediening in aanraking kwamen.

Reeds twee malen had de Eerwaarde Pater DE BRUIJN zich bereid verklaard om naar de Missie van Curaçao te vertrekken, doch telkens oordeelden de geneesheeren het raadzamer de reis naar Curaçao uit te stellen, totdat zijn gezondheid beter bestand zou zijn tegen verandering van klimaat. Eindelijk in Februari 1893 meende men zijne gezondheid krachtig genoeg om de tropische hitte te kunnen weerstaan en vol blijdschap en moed vertrok de Eerwaarde Pater DE BRUIJN met de *Prins Frederik Hendrik* van den *K. W. I. M.* uit Amsterdam om hier den 27sten Maart voet aan wal te zetten.

Den 30sten Maart werd Pater DE BRUIJN aangesteld als kapelaan te Santa Maria en ongeveer drie maanden later als deservitor dier parochie. Den 13den Mei 1895 zien wij hem benoemd tot pastoor der St. Petrusparochie te Westpunt, waar hij met onverdroten ijver tot de laatste dagen van zijn korstondig leven is werkzaam geweest.

Te Westpunt is de Zeer Eerwaarde Pater DE BRUIJN alles voor allen geworden. Op de eerste plaats zorgend en zwoegend voor het geestelijk heil zijner parochianen, vergat hij toch niet hun tijdelijk welzijn. Streng voor zichzelven, nauwgezet in het vervullen zijner priesterlijke en religieuze verplichtingen eischte hij van de hem toevertrouwden een getrouw naleven van de goddelijke en kerkelijke wetten, doch was ook vol medelijden, waar menschelijke zwakheid oorzaak was geweest dat die wetten niet in al hare gestrengheid beoefend waren, en hij zocht dan met vaderlijke bezorgdheid hen, die hun plicht vergeten hadden, terug te brengen tot de vervulling hunner verplichtingen.

Zoo ontstond er tusschen Pastoor DE BRUIJN en zijne parochianen een band als die van een vader en kind, een band die nog hechter werd, omdat hij van zijne zorgen de bevordering van den tijdelijken welstand zijner parochie niet uitsloot.

Toen Pastoor DE BRUIJN den bouw eener nieuwe parochiekerk ondernam, achtte hij niet beneden zich hamer en truffel ter hand te nemen om de jongelieden zijner parochie te onderwijzen in de ambachten; met hen was hij bij den opbouw der kerk timmerman, smid en metselaar, opdat zij met zijn voorbeeld voor oogen bedreven zouden worden in het aangeleerde vak.

Het ontbrak Westpunt aan goed, zuiver drinkwater. De putten waren uitgedroogd of verstopt; in sommige deelen der parochie waren er geen. Pastoor DE BRUIJN zocht hulp bij het Bestuur der kolonie, dat hem welwillend de gelden verschafte voor het graven en verbeteren van putten. Maar ook Pastoor DE BRUIJN was het, die de werkzaamheden leidde, dikwijls houweel en spade uit de hand nam der westpuntsche werklieden, wanneer het werk met omzichtigheid en beleid moest worden voortgezet en hij meende dat die voorzichtigheid ontbreken zou bij de arbeiders. En toen hij aldus Westpunt voorzien had van het noodzakelijke drinkwater, was hij blij met de zijnen en nam hij deel in hun vreugde.

Om de arme bevolking van Westpunt bij te staan in hun grooten nood, die ontstond door het mislukken van den oogst wegens de langdurige droogte, besloot het Bestuur der kolonie werk te verschaffen door het verbeteren der wegen. Aan Pastoor DE BRUIJN werden de gelden voor dat werk benoodigd toevertrouwd; hij immers kende zijn volk. Maar Pastoor DE BRUIJN wist ook, dat zijn volk dat werk niet tot een goed einde brengen zou, wanneer hij hen niet met raad en daad hielp en ter plaatse aanwijzingen deed en hen van tijd tot tijd aanvuurde door zijn voorbeeld. De verbetering kwam tot stand, doch het teekende wel, dat het volk aan den opnieuw aangelegden weg den naam van Pastoor DE BRUIJN verbond en dien in het vervolg noemde: *Camina di Pastoor.*

Moest dit strekken tot vereeuwiging van zijn naam? Het scheen zoo. Toen dit laatste werk ten einde was gebracht, legde Pastoor DE BRUIJN zich op het ziekbed neder om daarvan niet meer op te staan. Zondag 24 Februari zagen de Katholieken van Westpunt hun Pastoor voor de laatste maal; zijne krachten begaven hem en hij was niet meer bij machte hen toe te spreken. 's Maandags droeg bij nog het H. Misoffer op voor de overledenen zijner parochie, toen was zijn taak voleind: voor de laatste maal had hij levenden en overledenen, die hem waren toevertrouwd, omvat in zijne priesterlijke liefde.

Pastoor DE BRUIJN stelde nu orde op zijne geestelijke en tijdelijke zaken, hij voelde den grooten dag naderen. Den laatsten dag van Februari werd hij naar het St. Elizabeths-gasthuis overgevoerd, waar hij 's Maandagavonds den 4den Maart met groote godsvrucht en algeheele overgeving aan Gods H. Wil de H. Sacramenten der stervenden ontving. Noch de zorgvolle wetenschap der geneesheeren, noch de teedere zorgen der Eerwaarde Zusters mochten meer baten, in den namiddag van den 11den Maart omstreeks twee uur ontsliep Pastoor DE BRUIJN zacht en kalm in den Heer.

Den volgenden dag werd deze eenvoudige priester met alle plechtigheid bijgezet in het priestergraf op het H. Anna-kerkhof te Otrabanda, terwijl ZHEG. de Gouverneur der kolonie, de Hoogeerwaarde Pater Provicaris der curaçaosche Missie en de Hoogeerwaarde Pater Vicaris Provinciaal der Eerwaarde Paters Dominicanen aan het hoofd gingen van den lijkstoet, die het stoffelijk overblijfsel van den Zeer Eerwaarden Pater ALPHONSUS DE BRUIJN grafwaarts bracht.

Toen de Zeer Eerwaarde Pater DE BRUIJN uit de handen van den bisschop-martelaar, Mgr. F. H. HAMER de H. Priesterwijding ontvangen had, werd deze wensch geuit: „Geve God, dat de geest van den Bisschop, die de H. Wijding toediende, worde gestort in de nieuwgewijde priesters, de geest van missionaris, zooals Mgr. HAMER dien bezit."

Wel mogen wij zeggen, dat dit woord bewaarheid is in Pater DE BRUIJN. Ook hij heeft alles verlaten, zijn land, zijn familie en naastbestaanden om zielen voor Christus te winnen, om alles voor allen te worden. Viel in het vorige jaar de Bisschop, die Pater DE BRUIJN de H. Priesterwijding toediende, als martelaar voor het Geloof, zich opofferend voor zijn volk, Pater DE BRUIJN is gevallen als martelaar van zijn plicht, eveneens zich opofferend voor zijn volk, dat hij beminde in liefhad als een vader, voor hetwelk hij zich de grootste opofferingen getroostte en zelfs in armoede leefde om steeds te hebben, waarvan hij meedeelen kon.

Neen, bij den dood van een priester als Pater DE BRUIJN gelijk bij den dood van een martelaar treuren wij niet. Kan de gedachte aan de droeve scheiding thans rouw brengen in onze harten, wij hopen, wij weten, dat wij spoedig met hem zullen vereenigd zijn in den hemel. Dan zal de droefheid zijner medepriesters weggenomen, de tranen zijner moeder, zijner broeders en zusters, van wie God thans een zwaar offer heeft geëischt, gedroogd, het leed van allen, die hem bemind hebben, verzacht worden. Dan zullen wij wederom vereenigd zijn in liefde tot eeuwige aanschouwing van den God, tot Wiens eer en glorie Pastoor DE BRUIJN het dierbaarste, dat hij bezat, zijn leven heeft opgeofferd.

Moge Pastoor DE BRUIJN nu reeds zijn toegelaten tot die zalige aanschouwing gelijk hij ons steeds is voorgegaan door zijn voorbeeld, door zijn heilig, onbesmet priesterlijk leven!

Het Vierde Jaarlijksch Verslag

— VAN HET —

GESCHIED-, TAAL,- LAND- EN VOLKENKUNDIG GENOOTSCHAP.

Een flink boekdeel, gedrukt en uitgegeven bij J. H. DE BUSSY te Amsterdam, zag wederom op het einde van het vorige jaar het licht. Een boekdeel voor ons vooral van belang, omdat het naast het verslag der jaarlijksche vergaderingen van het Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap veel belangrijks bevat met betrekking tot de geschiedenis der Antillen. Een blik op den inhoudstafel overtuigt ons reeds daarvan. In dit Verslag wordt behandeld: *Tobago. Een vergeten Nederlandsche kolonie; De Hollanders op Portorico in 1625; Een bladzijde uit de geschiedenis van St. Eustatius;* allen wel titels om de nieuwsgierigheid, beter nog om de belangstelling van den lezer op te wekken.

En zeker neemt die belangstelling steeds toe, wanneer men bovengenoemde artikelen met aandacht naleest en getuige is van zooveel dapperen strijd gevoerd tot inbezitneming of het behoud van de west-indische koloniën. In het verhaal dier wapenfeiten en van de moeilijkheden, welke te overwinnen waren, heeft wederom de ijverige Secretaris van het Genootschap, de Heer J. H. J. HAMELBERG, het leeuwenaandeel. Steeds laat de Heer HAMELBERG zich met genoegen lezen, doch het schijnt, dat hij in dit Verslag de geschiedenis van St. Eustatius met voorliefde behandeld heeft; de zorg dan ook aan *Een bladzijde uit de geschiedenis van St. Eustatius* besteed is dit artikel merkbaar ten goede gekomen. Overigens weet men niet wat meer te bewonderen, òf de groote belezenheid van den Heer HAMELBERG, òf de juistheid en de kunst waarmede hij de uit hun aard droge archiefstukken verwerkt.

Een donkere bladzijde uit de kolonisatie-geschiedenis der Hollanders in West-Indië wordt opengeslagen door den Zeer Eerwaarden Heer M. V. ZWIJSEN, Directeur van het St. Thomas-College te Curaçao. Gebrekkig moest door de omstandigheden het onderzoek zijn, dat de Zeer Eerw. Heer M. V. ZWIJSEN kon instellen naar de waarheid van de feiten, welke verhaald worden over den aanval der Hollanders op Porto Rico in 1625. Echter het moet een groote voldoening voor den schrijver geweest zijn, dat de onderzoekingen van den Heer HAMELBERG, die bekroond werden door een vondst in de "Deventer Bibliotheek", over het algemeen zoo goed overeenkomen met hetgeen wordt medegedeeld in *De Hollanders op Porto Rico in 1625.*

Ook is het niet van belang ontbloot dat een man als Mr. A. TELTING zijn belangstelling in het Genootschap op sprekende wijze heeft getoond in dit Verslag, dat hij verrijkte met *Archivalia betreffende St. Eustatius, St. Martin en Saba, berustende in het algemeen Rijksarchief te 's Gravenhage.*

Met aanbeveling van een werkje over de *Turks Islands*, waarin omtrent de sisal-cultuur eenige gegevens voorkomen, sluit de Heer HAMELBERG dit belangrijk verslag, dat versierd is met een kaartje van het eiland Tobago en van de stad Porto Rico. Wij zullen op dit werkje thans niet verder ingaan, daar wij voornemens zijn in ons volgend nummer over de sisalcultuur te Curaçao een paar woorden in het midden te brengen.

Wij sluiten thans met onzen dank te betuigen voor het veleleerzame, dat ons in dit Verslag geschonken werd en met den wensch, dat het ledental van het Genootschap niet zooals in het afgeloopen jaar „een geringe vermindering," maar een groote vermeerdering zal ondergaan.

Nieuwsberichten.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Aanstaanden Woensdag 's avonds ten zeven ure zullen de Vespers der Overledenen plechtig gezongen worden en aanstaanden Donderdag 's morgens ten half zeven zullen de Metten en Lauden der Overledenen en de plechtige Uitvaart worden gehouden voor de ziel van zaliger den Zeer Eerwaarden Pater A. DE BRUIJN, in leven Pastoor der St. Petrus-parochie te Westpunt, in de kerk van O. L. V. van den Rozenkrans te Pietermaai.

Deze bekendmaking diene tevens als uitnoodiging aan alle belangstellenden om tegenwoordig te zijn bij bovengenoemde plechtigheden.

Officieele berichten.

Ons bericht der vorige week over de boekjes, die thans door den Burgelijken Stand worden afgegeven als bewijs dat aan de wettelijke bepalingen voor echtverbintenissen is voldaan, vult *De Vrijmoedige* van laatstleden Donderdag met het volgende aan:

„De bovenvermelde, ongetwijfeld doelmatige verbetering is tot stand gekomen op voorstel van den heer. H. J. C. HENRIQUEZ, hulp-ambtenaar van den Burgerlijken Stand alhier, die in de uitoefening zijner functiën grooten ijver aan den dag legt."

Havennieuws.

Het amerikaansche zeilschip *Harry W. Haines*, dat gecharterd is in plaats van de verongelukte *Lockhart*, is laatstleden Woensdag in den namiddag hier binnengevallen.

De *Harry W. Haines* had een groote hoeveelheid dynamiet aan boord, bestemd voor Aruba, die buiten de haven op de *Maria Eliza* werd overgeladen.

* *
*

Het noorweegsche stoomschip *Hildur*, in dienst van de *Red D Line*, is den 7den dezer uit New-York vertrokken, zoodat het in plaats van den 11den eerst heden hier verwacht wordt.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Monsieur Arizona, Pablo E. Colmenares, M. & J. Cardoze, Agustin Diaz, A. Augusta Garcia Castillo, Rufina Garcia, Else Körner, Maria M. Kock casa di v. d. Bergen, Cecilia A. de Lamberto, Duplat et March, Rafael Villavicencio.

Niet voor verzending vatbaar een drukwerken geadresseerd aan: August Perret Gentil, La Guaira.

Een onderscheiding.

De weleerwaarde Heer M. DE LEAO LAGUNA, predikant en voorlezer bij de Nederlandsche Hervormde Israelietische gemeente op dit eiland, is door den president der V. S. van Venezuela benoemd tot ridder 3e klasse in de Orde van den Bevrijder Simon Bolivar.

Wij feliciteeren den Heer LAGUNA met die onderscheiding.

Liefdadigheid.

De Commissie, die zich de vorige week hier vormde onder de hooge goedkeuring van ZHEG. den Gouverneur der kolonie tot het inzamelen van liefdegiften voor de arme bevolking der buitendistricten, heeft naar wij vernemen de som van 1700 gld. ontvangen.

Een uitvoering.

Laatstleden Zondag hebben het tooneelgezelschap *Excelsior* en het muziekkorps van Hr. Ms. *Zeeland* een uitvoering gegeven in het *Theater Naar.*

De tooneelvoorstelling alsmede het tableau-vivant uit den Boeren-krijg in Afrika slaagde uitstekend en werden door de talrijke toeschouwere uitbundig toegejuicht.

Een toezending

Wij ontvingen deze week in dank de eerste nummers van *El Positivista*, een nieuw weekblad waarvan de Heer G. K. VINCK oprichter en redacteur is.

Ingezonden Mededeelingen.

La Semana Cristiana ilustrada.

Recomendamos á nuestros lectores esta importante y hermosa publicación que contiene en cada número las vidas de los santos de la semana ilustradas con magnificos grabados. En cada hogar cristiano debe leerse esta revista.

Precio de suscripción por un año 8 fr. 50 (ó 10 pesetas). Dirigirse á los señores Popelin Hnos., 3 rue Séguier, Paris.

El pago de la suscripción puede verificarse también con 180 estampillas usadas de Curaçao por el término de un año.

BUITENLAND

Italie.—In de italiaansche Kamer is een interpellatie gehouden over den moord op koning Humbert.

Canevaro herinnerde aan de anti-anarchisten-conferentie van Rome en vroeg weder-invoering van de doodstraf voor anarchistische misdrijven. Hij verzocht aan de regeering uiteen te zetten wat zij dacht te doen om voor het vervolg den persoon des konings te beveiligen en de instellingen van den Staat tegen anarchistische aanvallen te beschermen.

Feuilleton.

Een jacht op de Gorilla.

(*Uit het schetsboek van een Afrikareiziger.*)

Een onzer drijvers, die een kleine twintig meters voor ons uitliep, liet eensklaps een kreet hooren, veel gelijkend op het schrille krijten van een papegaai; een geluid, dat gewoonlijk door de Papoea's voortgebracht wordt ter waarschuwing. Op hetzelfde oogenblik stond iedereen, als bij instinct, stil. De inboorling, die het teeken gegeven had, kwam kruipend terug.

„Wat is er?" vroeg het opperhoofd.

„Een gorilla," mompelde de man, zijn vinger aan het voorhoofd brengend.

„In welke richting?"

De man wees naar den rechterkant.

„Voor die boomen," zei hij.

„Wacht een oogenblik," zei de chef op korten, bevelenden toon, een toon, dien hij altijd tegenover zijne minderen aansloeg, als hij onverbiddelijk wilde gehoorzaamd zijn. Zich vervolgens tot mij wendend, sprak hij zachter:

„Dat de blanke kapitein mij volge."

Het opperhoofd had zich langzaam en stil ter aarde gebogen, en kroop vooruit in de richting hem door den krijgsman aangewezen. Ik volgde hem en ik moet verklaren, dat ik op dat oogenblik alles behelve op mijn gemak was.

Gedurende vijf minuten, die mij wel uren toeschenen, zag ik, hoe de hoofdman, zonder het minste gedruisch te maken, zachtkens voortschoof, terwijl hij met de hand de struiken op zijde duwde en ze zóó lang vasthield, tot ook ik doorgekropen was; eensklaps hield hij stil, richtte zich ten halve op, en door het dikke gebladerte heen, was zijn blik star gevestigd op één enkel punt vóór ons; mijn hart sloeg alsof het breken moest. Hij gaf mij een teeken te naderen. Ik keek......en de haren rezen mij te berge. Op een grooten tak zat een enorme gorilla, met wijde neusgaten, deze openende, als rook hij het gevaar.

Het was de eerste maal, dat ik dit vreemde en verschrikkelijke dier zag. Het was, alsof hij van het gevaar bewust was; want zijn oog was met wilde woede gericht op de struiken, waarachter wij verscholen waren; hij scheen te berekenen, op welke manier ons het best te kunnen aanpakken. De oude Jenga, die aan dergelijk schouwspel gewoon scheen te zijn, vertrok geen spier; wat mij aangaat, ik was als vastgenageld door den schrik; ik had niet gedacht een dier te ontmoeten, dat zoo'n vreeselijken aanblik opleverde.

Het is een van de weinige keeren, dat ik gemerkt heb, dat de verbeelding soms niet scheppen kan, hetgeen werkelijkheid is.

Rechtopstaande, de breede borst met zijn stevige vuisten slaande, slaakte het dier kreten, waartusschen men menschelijke klanken meende te hooren; grommende, volle tonen, ontsnapten zijne keel, tonen, overgaande in eene razende uiting van woede, evenals donderslagen, die wegsterven in de verte, na eerst in volle kracht te zijn uitgebarsten.

Eensklaps hoorde men weer het geschetter van een papegaai. De gorilla keek verwonderd op; onwillekeurig keek ikzelf naar het gebladerte boven mij, teneinde te zien, waar de vogel zat, die op het oogenblik zong; ik zag niets; doch toen ik den kreet nogmaals hoorde, bemerkte ik, dat het Jenga was, die op deze manier zijne gezellen riep.

Toch scheen de gorilla zich niet te laten bedriegen, want het geluid verdubbelde slechts zijne woede.

Onze makkers waren allen, stil voortsluipend, bij ons gekomen.

„Hoofdman," zei Otonee zoo zacht, dat ik het nauwelijks hoorde, „het beest heeft ons reeds lang bemerkt".

„Waaraan ziet ge dat?" vroeg ik, den adem bijna inhoudend.

„Ziet ge niet, hoe zijn neusgaten zwellen, en zijn vurig oog steeds gericht is op de struiken, waarachter we ons verbergen? vroeg hij.

„Maar als hij weet, dat we zoo dichtbij zijn, waarom valt hij ons dan niet aan? Zou hij bang zijn?"

„Wat? Een gorilla bang? Die gedachte zult ge niet lang hebben."

„Waar wacht hij dan op?"

Nauwelijks had ik deze woorden gesproken, of het opperhoofd legde me door een energiek gebaar het zwijgen op. Het gebrul van den gorilla werd sterker en verontrustender; het was merkbaar, dat er iets bijzonders gebeurde. Het vreeselijk dier bewoog zich onrustig heen en weer, doch ging niet van zijne plaats en voor de zooveelste maal vroeg ik me af, waarom we direct niet een schot op den kolossalen aap zouden lossen.

Reeds eenige malen had ik mijn geweer op het dier gericht, doch telkens werd mij belet te schieten. Ik zou spoedig bemerken, waarom dit gebeurde. Otonee gaf me een teeken eens naar den grond te kijken; ik gehoorzaamde machinaal en sidderend van schrik en afgrijzen, bemerkte ik een tweede gorillakop, die halverwege tusschen een hoop bladeren uitstak.

„Dat is het wijfje," mompelde Otonee, „begrijpt u nu waarom de aap ons niet aanvalt? Hij is nu tot het toppunt van woede, omdat, in weerwil van zijn kreten, het wijfje hem niet begrijpt."

„Wat wil hij dan?"

„Hij zou willen, dat het wijfje onder de struiken wegkroop, en dan —dan komt hij met ons afrekenen; maar daar het wijfje waarschijnlijk een jong heeft, wil ze in moederlijke voorzichtigheid het gevaar overzien, en vooral bespieden, naar welken

Volgens de *Patria* moet de indiening van dit ontwerp verband houden met de ontdekking van een nieuw anarchisten-komplot, waarin het besluit zou zijn genomen tot vermoording van den hertog der Abruzzen; ook moeten er twee anarchisten zijn gevangen genomen, die belast waren met een aanslag op den president van de rechtbank, die een hunner kameraden had veroordeeld.

—De lijkstoet van Verdi begaf zich op den dag der begrafenis om 7 uur van het hôtel „Milaan" naar de San-Francisco-kerk te Milaan. Na de zegening aldaar schreed men naar het kerkhof. Bloedverwanten en vrienden en alle notabiliteiten in kunst, wetenschap en industrie, benevens de milaansche aanzienlijken volgden, het lijk. De bevolking stond aan weerszijden van den weg geschaard. Alle huizen waarlangs de stoet ging, droegen rouwteekenen. Zonder ceremoniën en zonder toespraken aan het graf werd Verdi naast zijne vrouw bijgezet.

Frankrijk.—Er waren in de fransche Kamer vier tegenvoorstellen ingediend tegen het regeerings-ontwerp van wet op de vereenigingen, van abbé Gayraud, abbé Lemire, Cuneo d' Ornano en Puech.

Het eerste kreeg 90 stemmen, het tweede slechts 85, het derde 91 en het vierde bracht het tot 247, maar werd toch ook verworpen.

Merkwaardig is wel, wat de parijsche correspondent van de *Telegraaf* hieromtrent schrijft:

De twee kampioenen in de Kamer, die heden wat kalmer dan de vorige keeren, elkaar hebben bestreden, de Republiek en de Kerk, of beter het socialistische geloof en het katholieke geloof, zijn niet veel verder gekomen en van een verzoening na een eventueel verlies door een der patijen is geen sprake. Integendeel, de verbittering neemt toe en ik heb heden iemand, die zijn Frankrijk kent, eens gevraagd, wat hij omtrent het wetsontwerp kan voorspellen. „Dit is een laatste zet," zeide hij mij. „Waldeck-Rousseau kon niet anders dan het indienen. Niet hij, maar Millerand, zijn socialistische Minister van handel met zijn sterke linkerzijde, is de eigenlijke chauffeur van deze ontijdig aan 't hollen geraakte automobile. De wet komt er hoogstwaarschijnlijk door met een meerderheid van vijftig stemmen. Maar dat is dan meteen het einde van de Republiek. Want zoo het frivole Parijs met zijn groote werkliedenbevolking vrede heeft met het wetsontwerp, de provincie is katholiek en daar heeft de geestelijkheid een grooten invloed."

—Het in de fransche Kamer aangenomen amendement van den afgevaardigde Groussier, een artikel 1*bis*, luidt als volgt: „De vereenigingen van personen kunnen zich vrijelijk vormen, zonder vergunning of voorafgaande verklaring maar zullen geene rechtsbevoegdheid hebben, tenzij zij zich hebben onderworpen aan de bepalingen van art. 4." Artikel 4 verplicht tot het indienen van een bestaan-verklaring.

De voorsteller van dit amendement, Groussier, behoort tot de socialistische afgevaardigden („Allemanisten") van het Seine-departement. In naam van het gemeene recht, dat z. i. door het regeeringsvoorstel werd aangetast, vroeg hij volkomen vrijheid voor elke vereeniging die gesteld was op rechtspersoonlijkheid. Onze syndicaten — zoo ging hij voort—willen hun statuten wel meedeelen, maar zij achten het gevaarlijk aan het rijksbestuur de namen te noemen van de personen die ze besturen. Bij politieke vereenigingen zal dat gevaar nog veel grooter zijn. Niet dat we de openbaarheid duchten voor onze statuten, maar wij vreezen dat de werklieden blootgesteld raken aan het verlies van hun brood, zoo men hunne namen kent.

De socialist Fournière diende een sub-amendement in, om van de vrijheid, die het amendement geeft, de **„godsdienstige vereenigingen" uit te** sluiten: niet enkel de congregaties, maar alle „godsdienstige vereenigingen".

Over dit sub-amendement is echter niet gestemd, daar het amendement-Groussier, zooals het was, werd aangenomen.

Duitschland.—De duitsche keizer schijnt, al doen de andere mogendheden dan niet mee, alleen zijn ijzeren vuist te willen laten voelen. Er gaat een duitsche expeditie naar de provincie Chansi, naar de hoofdstad Tai-joeën-foe, een verbazende marsch, wel een waagstuk in een vijandelijk land.

En men moet afwachten, of zelfs een militair succes hier een politiek succes zou zijn, want Coe-hsiën, de beruchte gouverneur der provincie, zal wel de plaat poetsen, voordat de wrekende Germanen voor de poorten zijner residentie staan.

De Duitschers hebben naar 't schijnt heelemaal geen plan om te vertrekken; zij bouwen een kazerne te Peking en verwachten nog zomerkleederen voor de soldaten,

Graaf Waldersee heeft echter een plan tot ontruiming van China voorgesteld. Hij wil de troepen terugtrekken, wanneer de schuldigen zijn gestraft, de wil en de weg tot betaling der schadeloosstelling is getoond, en de regeering zich bereid heeft verklaard, de Christenen te beschermen.

—Merkwaardig met het oog op de quæstie van het protectoraat in het Oosten zijn de verklaringen in den duitschen Rijksdag van Mühlberg, onder-secretaris van Buitenlandsche Zaken. Daaruit blijkt, dat de regeering de zending in China wil blijven bevorderen, en zichzelf het uitsluitende recht toekent om de duitsche missiën te beschermen; de bevordering van de belangen der inlandsche Christenen wordt overgelaten aan de prudentie van den gezant te Peking.

Engeland.—Te Londen is groote ontsteltenis ontstaan door 't bericht van de schade aan de Randmijnen toegebracht.

Uit Kaapstad werd dan ook het volgend telegram ontvangen:

„Thans wordt bekend, dat de aanval op de Modderfontein- en van Rhijn-mijnen ernstig was en gedaan werd door hetzelfde commando, dat de Kleinfontein-mijn en de "Brakpanworks" vernielde. Gevreesd wordt, dat de schade ongeveer driehonderdduizend pond bedraagt. Stappen worden gedaan voor betere bescherming der ver afgelegen mijnen. De militaire autoriteiten stemden toe, dat twee leden van de Kamer van mijnwezen naar Johannesburg vertrokken om over de belangen der mijnen te waken.

Later werd, om de beurs wat te kalmeeren, een bericht uit Johannesburg "ontvangen", dat de schade niet zoo heel groot was. Maar dat bericht is zoo verrassend snel overgekomen, — 't is gedateerd 31 Januari — dat onwillekeurig twijfel rijst, of 't telegram niet te Londen zelf is geboren.

De gelegenheid voor speculanten was te mooi.

En nu zal 't vaderland wel rustig zijn, want het bewakingscorps der mijnen is nog wel niet vertrokken, maar toch geïnspecteerd, door Milner nogwel en hij zei, dat ze er kranig uitzagen.

't Is nu maar de vraag, hoe ze er na een paar ontmoetingen met Viljoen zullen uitzien.

—De ambtelijke verliezenlijst over Januari vermeldt, dat in die maand zijn gesneuveld 10 officieren en 130 manschappen. Vermist worden 10 officieren en 342 manschappen. De totale verliezen in Januari, met inbegrip der gewonden, bedragen 60 officieren en 935 manschappen. De gezamenlijke verliezen sedert het begin van den oorlog bedragen 634 officieren en 12,354 manschappen gesneuveld of anderzins overleden; 1703 officieren en 39,095 manschappen zijn als invaliden naar huis gezonden.

De officieele verliezenlijst vermeldt verder verschillende talrijke gevechten over het geheele oorlogsveld, waarbij het verlies aan engelsche zijde heeft bedragen 13 dooden, 77 gewon-

---

kant zij de vlucht moet nemen."

Na eenige secouden scheen ze toch tot een besluit te zijn gekomen; zij sprong eensklaps van uit haar schuilplaats, verwelkomd door een vreeselijk gebrul, en als had ze geraden waar het gevaar school, sloop ze juist tegenover onze schuilplaats in het struikgewas.

Ik was als versteend van angst bij het zien dier twee verschrikkelijke dieren.

Nu sprong de gorilla van af zijn plaats en bromde, doch niet zoo woedend meer; het wijfje was in veiligheid, en het scheen alsof hij ons met rust wilde laten en haar volgen, hoewel hij nog gloeiende blikken wierp naar onze hinderlaag.

„Pas op", zei Otenee, „zoudt ge dit dier willen schieten?"

Ik knikte „ja."

„Dan moeten wij voor den dag komen, anders ontsnapt hij ons."

Wij traden voort en toen het dier ons zag hield het stil.

„Schiet niet vóor ik het zeg," zei Otonee snel. Het was geen oogenblik om opheldering te vragen, doch ik richtte het geweer en wachtte.

Het dier was een vijftig pas van mij af; ik was zeker van mijn schot, doch ik weerstond de verleiding. Ik heb mij bij al mijne reizen in Binnen-Afrika tot stelregel genomen op jacht de wenken der inlanders, zooveel met mijne veiligheid overeenkwam in acht te nemen.

De gorilla wilde op vier pooten wegloopen, doch ons ziende stond hij op eenmaal op zijn achterpooten; hij brulde vreeselijk; het was alsof het woud sidderde en met uitpuilende oogen, het groote, witte, angstwekkende gebit toonende, trad hij op ons toe, terwijl hij zich weer de breede borst met de stevige vuisten sloeg.

Het scheen, dat deze beweging hem vooral in oogenblikken van drift eigen was; want in die tien minuten, dat wij hem bespied hadden, was dit reeds de derde maal, dat hij dezelfde manoeuvre herhaalde. Het geluid dat hij voortbracht kon ik niet beter vergelijken dan met het doffe geroffel eener met zwart laken overdekte trom.

Zwaar klonken de slagen op zijne borst, en de woede straalde uit de glinsterende, donkerbruine oogen.

Jenga gaf een teeken, dat ik het eerst schieten zou.

„Kan ik schieten?" vroeg ik.

„Wacht tot hij over dien dooden palm komt; doch schiet goed, anders zijt ge een kind des doods."

De boom, dien hij bedoelde, was geen twintig meter van ons af. Met zorg mikte ik ...... de gorilla naderde.

Nauwelijks was het dier over den dooden palm gekropen, of mijn schot ging af, en zonder een kreet te slaken, viel het reusachtige beest neder.

Ik had een ontplofbare patroon gebruikt, en wilde me van de uitwerking overtuigen, maar Otonee weerhield me:

„Wees voorzichtig," riep hij, „misschien is hij nog niet dood, en één greep met zijn machtige knuisten is voldoende, u den buik open te rijten en te dooden."

De raad was voorzichtig en ik onderwierp er mij aan.

Toch was ik overtuigd, dat de gorilla geen seconde na mijn schot meer geleefd had. De gorilla bewoog zich niet meer, hij was wel degelijk dood.

Jenga liet uit voorzichtigheid nog even door een van zijne lieden met de lans naar het dier stooten, doch het was nutteloos, er was geen leven meer in.

Toen ik aan de inlanders de schrikkelijke wonde, door mijn kogel veroorzaakt, liet zien, begonnen de dragers onder elkander te mompelen, terwijl ze met schrik naar mijn buks keken.

„Wat zeggen ze toch?" vroeg ik aan Otonee.

„Ze zeggen, dat ze wel twee vrouwen en tien slaven zouden willen geven, om zoo'n geweer te bezitten."

Hetgeen ik daar hoorde, was niets naar mijn smaak, want hoevele reizigers zijn er niet in Centraal-Afrika vermoord, omdat ze zulke mooie wapens hadden. Ik wendde daarom direct een middel aan, dat mij en mijne wapens in veiligheid moest stellen. Ik had bij mijn voorraad ammunitie enkele losse patronen. Ik laadde daarom mijn geweer met een dier patronen, en de buks aan den hoofdman Jenga overgevende, plaatste ik mij op twee meter afstand van hem, en beval hem op mij te schieten.

Daar hij weifelde, riep ik hem toe: „Schiet gerust, zooals ik beveel. Die karabijn is betooverd, slechts mijne hand kan daarmee treffen."

De oude hoofdman schouderde, mikte, trok af; men hoorde slechts het doffe geluid der cartouche en Jenga, zichtbaar verschrokken, gaf me direct mijn wapen terug, terwijl de andere inlanders mij vol angst en bewondering aankeken.

Het bijgeloof is daar zoo ingeworteld, dat ik zeker weet, dat geen mijner gezellen de buks zelfs zou hebben durven aanraken.

Ik kon dus gerust zijn.

Het is de eenigste maal, dat ik den gorilla gejaagd heb, doch vergeten zal ik het nooit.

den en 9 gevangenen, waaronder 1 officier. In het hospitaal overleden 82 man.

— In de engelsche pers wordt erop gewezen, dat de titel Opperste Heer van Transvaal wel een concessie zou kunnen wezen: 't zou dan zooveel als "suzerein" beteekenen en aanduiden, dat den republiekenen nog een zekere onafhankelijkheid zal worden toegestaan.

Als dat zoo is, zou 't wel in verband kunnen staan met de zeer ongunstige berichten, die uit Britsch-Indië komen, naar de *Temps* meedeelt.

Niet alleen vreest men weder voor hongersnood, maar tevens voor moeilijkheden met de stammen aan de noordelijke grenzen. Er bestaat dringende behoefte aan de vervanging van 20,000 man engelsche troepen, wier diensttijd is verstreken, maar het departement van Oorlog weet niet waar de manschappen vandaan te halen, tenzij uit......Zuid-Afrika.

Oostenrijk.—De oostenrijksche Rijksraad is geopend en terstond overgegaan tot groot lawaai.

Een Pool van de rechterzijde, dr. Weigel, was tot voorzitter gekozen, waarop de Jong Czechen hevig protesteerden.

Toen het leven bedaard was en men Weigel welkom had geheeten, bracht deze een woord van warme hulde aan koningin Victoria, waarop het rumoer weer losbarstte. Vooral de duitschradicalen lieten luide den kreet weerklinken: „Leven de Boeren! Weg met de Engelschen!"

Dat begint al goed.

— De oostenrijksche pers houdt zich druk bezig met de in Duitschland aangekondigde hooge beschermende rechten.

Men dreigt von Bülow met moeilijkheden bij de handelstractaten en de *Neue Freie Presse* schrijft:

„Wij zijn herhaaldelijk in de gelegenheid geweest te ondervinden wat zulke moeilijkheden beteekenen, en hebben gezien hoe ontstemmend verschillen op het gebied van handelspolitiek en oeconomische aangelegenheden kunnen werken op het hartelijkste en hechtste politieke solidariteitsgevoel."

Transvaal. — De *Daily Telegraph* bevat een belangrijken brief over den toestand, door iemand die zich „een vrijmoedig criticus" noemt, en pas uit Zuid-Afrika teruggekeerd is, na van de Krokodil-rivier tot aan Kaapstad het oorlogsterrein te hebben doorkruist.

De schrijver staat verbaasd over den lichtzinningen, onverschilligen toon waarop hij in Engeland over den staat van zaken hoort spreken. Blijkbaar geeft men zich niet genoeg rekenschap van de dingen die er op het spel staan.

En dan beschrijft hij, wat hij te Kaapstad gezien heeft. Den 8en Januari, toen hij van daar vertrok, heerschte daar iets als een onderdrukte paniek. Alle mannelijke burgers waren opgeroepen om de wapens op te vatten ter verdediging van de stad en de omringende districten. Men gaf aan die oproeping gereedelijk gehoor en weldra waren 6000 man beschikbaar. Wel kon men zich even moeilijk een aanval op Kaapstad voorstellen als een aanval op Londen, maar er moesten toch maatregelen genomen worden: de Boeren waren zonder tegenstand tot op een 750 KM. genaderd! De mannen werden dus wat gedrild, maar nu deden zich een paar moeilijkheden voor. In 't geheel waren te Kaapstad, de basis van een leger van een kwart millioen man, tweehonderd en dertig geweren voorhanden. Natuurlijk werd de zaak strict geheim gehouden, en de beschikbare geweren zouden onder de bereden infanterie voor buiten de stad verdeeld worden, maar—men bezat slechts 150 paarden.

— De geruchten over onderhandelingen tusschen Kitchener en Botha klinken zoo onwaarschijnlijk en komen uit een zoo troebele bron, dat wij goed dan met er geen acht op te staan.

— Onderstaande brief is van den oudstudent Pretorius, die 't vorig jaar Amsterdam en zijn studiën verliet, om te gaan vechten voor de goede zaak.

Nauwpoort-Bethlehem, 20 Nov. 1900.

Ik wenschte, dat gij hier waart voor slechts korten tijd, ten einde te zien, wat gedaan is. Huizen zijn gelijk gemaakt met den grond met behulp van dynamiet; doch dit geschiedde slechts met uitzondering. De algemeene regel is alles neer te branden, terwijl aan niemand der betrokkenen wordt toegestaan, het geringste stuk voedsel of kleeding mee te nemen. Hulpelooze vrouwen en kinderen zijn toen in gevangenschap gebracht en behandeld als ongeloovigen; zij moeten aan honger, vermoeienis, hitte, koude, regen en wind worden blootgesteld en steeds in dezelfde kleederen blijven; zij worden voortdurend bewaakt, alsof zij schurken en moordenaars waren, en dan zeggen de dagbladen: „Zij hebben om bescherming gevraagd." Niemand is begeerig naar zulk een bescherming, wanneer het lichamelijke mishandeling beteekent en een consigne is om alles wat iemand bezit in brand te steken.

Dit was den hardvochtigen nog niet voldoende. Den 12den November, niet ver van deze stad, zijn een vrouw en haar dochter vermoord. Er was niemand in den omtrek van het ongelukshuis, behalve een vrouw en eenige kinderen. Een achttienponder werd op het huis gericht, en de vierde kogel raakte het gebouw; terwijl hij door den muur drong, ontplofte hij, met het gevolg dat de moeder en dochter gedood werden, afzichtelijk verminkt. Toen de meisjes van het huis wegrenden om een schuilplaats te zoeken, werd haar nog een kogel nagezonden, zonder ze echter te treffen.

Daarop werd het kanon gericht op een ander huis, waarin zich een moeder met hare kinderen bevond, waarvan het oudste 13 jaar was. De tweede en derde bom troffen het huis en wondden twee der kinderen. De arme moeder vluchtte met de gewonde kinderen in hare armen, doch eer zij een veilige wijkplaats had kunnen vinden, werden haar twee schoten nagezonden, gelukkig zonder haar te raken. Het eerste huis stond op ongeveer 2500 yards, het tweede 4000 yards van het kanon verwijderd.

Den 26en October had een schermutseling plaats op onze hoeve, ongeveer een mijl van het huis af. Zoodra het vuur begonnen was, werden verschillende kanonnen, waaronder een lyddietkanon van vijf inch kaliber, op het huis gericht: de negende lyddietbom trof het huis, barstte op het dak en vernielde dat gedeelte van het gebouw. De vrouw en de andere bewoners vluchtten uit het huis en terwijl zij vluchtten, sprong een andere bom onder hen, waardoor een der vrouwelijke dienstboden werd gewond. Tegen den avond was onze ammunitie op en waren wij genoodzaakt terug te trekken. Niet zoodra was de stelling verlaten en waren de troepen het huis genaderd, of elk gebouw werd in lichtelaaie gezet en alles, wat levend was, vermoord. Aan niemand werd toegestaan, zelfs niet één kleedingstuk uit het huis mee te nemen. De menschen werden voortgedreven door paardenvolk, van ons huis naar het kamp, vier mijlen verder; daar zij moesten loopen en niet te eten hadden gehad den geheelen dag, waren zij uiterst vermoeid. Te negen uur 's avonds bereikten zij het kamp; te gelijk begon een zware regen te vallen en werden zij tot de huid doorweekt.

Den nacht moesten zij doorbrengen in hun natte kleederen, welke aan hun lichaam moesten drogen. Den volgenden ochtend werden zij gefouilleerd, en al het geld, dat zij bij zich hadden werd hun afgenomen. Ik heb een brief in mijn zak, waarin dit alles staat. Zij werden gezonden naar Harrismith, waar kun vergund werd te blijven, indien zij zelf in hun onderhoud konden voorzien zonder geld. De anderen werden van Harrismith naar Natal gevoerd.